

ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

EFFECTIVENESS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF ENVIRONMENTAL SAFETY

Клапоушак Д.С., здобувачка II курсу юридичного факультету
Донецький національний університет імені Василя Стуса

У статті розглянуто питання екологічної безпеки в Україні. Наголошено на тому, що екологічна безпека – це невід’ємний елемент глобальної безпеки. Забезпечення екологічної безпеки обов’язок кожної окремої держави та міжнародної спільноти загалом. В статті здійснено дослідження особливостей державного регулювання дотримання екологічного балансу. Аргументовано пріоритетність його регулювання адміністративно-правовими засобами. Зазначено, що найпоширенішими у застосуванні на практиці є адміністративно-юрисдикційні методи, які поділяються на три види: адміністративно-попереджувальні, методи адміністративного припинення та адміністративної відповідальності. Проведено аналіз та зроблено висновок про наявність в Україні екологічної кризи, що детермінує звернути увагу на оцінку ефективності діючого адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки. Визначено, що поняття ефективності має правотворчий та правозастосовний аспект. Автором виділено критерії здійснення оцінки ефективності. Зазначено, що рівень ефективності норм права в правотворчому аспекті оцінюється відповідно до таких критеріїв: досягнення необхідної мети (функціонально-цільовий критерій), який виражається у співвідношенні між поставленими цілями норми та досягнутим результатом; аксіологічний (норма права відповідає суспільним інтересам); соціальний (спроможність знизити рівень деструктивної, шкідливої та негативної поведінки); економічний (сприяння економічному росту); психологічний (здатність адміністративно-правової системи підвищувати правосвідомість та бажання добровільно виконувати та застосовувати норму). Оцінка ефективності правозастосування – це проведення аналізу щодо результативності застосування діючих нормативно-правових актів, відносно якості організації та діяльності суб’єктів владних повноважень (відсутність дублювання повноважень, професіоналізм та правова культура), аналіз щодо швидкості прийняття рішень та їх відповідності існуючій проблемі. В статті наголошено про необхідність оптимізації системи суб’єктів адміністративно-деліктного провадження щодо охорони навколишнього природного середовища, зокрема підвищення авторитетності громадського контролю (громадські об’єднання, недержавні утворення, окремі громадяни). Громадський контроль є раціональним доповненням до діяльності суб’єктів владних повноважень, так як підвищує рівень відповідальності останніх та інтегрує громадян до загальної системи забезпечення екологічної безпеки. Аргументовано важливість проведення аналізу дієвості та результативності адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки на постійній основі. Систематична оцінка ефективності це запорука оперативного виявлення проблем, вирішення їх з мінімальними негативними наслідками та можливість безперервного вдосконалення системи забезпечення екологічної безпеки.

Ключові слова: екологічна безпека, адміністративно-правове регулювання, адміністративно-правові методи, оцінка ефективності, критерії ефективності.

The article considers the issue of environmental safety in Ukraine. It is emphasized that environmental security is an integral part of global security. Ensuring environmental security is the responsibility of each individual state and the international community as a whole. The article examines the features of state regulation of environmental balance. The priority of its regulation by administrative and legal means is argued. It is noted that the most common in practice are administrative-jurisdictional methods, which are divided into three types: administrative-preventive, methods of administrative termination and administrative liability. The analysis is carried out and the conclusion is made about the existence of ecological crisis in Ukraine, which determines to pay attention to the assessment of the effectiveness of the current administrative and legal regulation of environmental safety. It is determined that the concept of efficiency has a law-making and law-enforcement aspect. The author highlights the criteria for evaluating the effectiveness. It is noted that the level of effectiveness of law in the law-making aspect is assessed according to the following criteria: achievement of the desired goal (functional-target criterion), which is expressed in the relationship between the objectives of the rule and the achieved result; axiological (the rule of law is in the public interest); social (ability to reduce the level of destructive, harmful and negative behavior); economic (promoting economic growth); psychological (the ability of the norm to increase legal awareness and the desire to voluntarily comply with and apply the norm). Assessing the effectiveness of law enforcement is an analysis of the effectiveness of existing regulations, the quality of organization and activities of subjects of power (no duplication of powers, professionalism and legal culture), analysis of the speed of decision-making and their relevance to the problem. The article emphasizes the need to optimize the system of subjects of administrative and tort proceedings for environmental protection, in particular to increase the authority of public control (public associations, non-governmental organizations, individual citizens). Public control is a rational complement to the activities of the subjects of power, as it increases the level of responsibility of the latter and integrates citizens into the overall system of environmental safety. The importance of conducting an analysis of the effectiveness and efficiency of administrative and legal regulation of environmental safety on an ongoing basis is argued. Systematic evaluation of efficiency is the key to prompt identification of problems, solving them with minimal negative consequences and the possibility of continuous improvement of the environmental safety system.

Key words: ecological safety, administrative and legal regulation, administrative and legal methods, efficiency assessment, efficiency criteria.

Постановка проблеми. Наразі екологічна безпека є домінуючою складовою глобальної безпеки, а її забезпечення – це одна з найголовніших сфер діяльності кожної держави та міжнародної спільноти загалом. Важливість екологічної рівноваги, запобігання техногенних та природних катастроф, попередження погіршення екологічного стану, раціональне використання ресурсів навколишнього середовища, організація і підтримка безпечного довкілля детермінують створення форм та методів регулювання суспільних відносин у даній сфері. Саме держава здійснює регулювання екологічних відносин (проведення екологічного моніторингу, аудиту, обліку, контролю, притягнення до юридичної відповідальності за правопорушення), що зумовлює застосування

засобів управління адміністративно-правової природи. Враховуючи вищезазначене, екологічна безпека є окремим об’єктом державного управління та адміністративно-правового регулювання. А діючі інструменти управління та регулювання є об’єктом для аналізу на предмет ефективності. Питання якості, дієвості, результативності обраних способів нормативно-правової регламентації завжди є проблемними та актуальними. Враховуючи наявність в Україні ознак екологічної кризи, висока ймовірність виникнення природних і техногенних надзвичайних ситуацій нагальним є дослідження адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки у нашій державі та оцінка його ефективності для визначення напрямів вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Питання екологічної безпеки, її адміністративно-правове регулювання, політика раціонального використання природних ресурсів, юридична відповідальність за правопорушення у сфері охорони довкілля знаходяться в центрі уваги науковців. Передусім це спеціалісти з адміністративного та екологічного права: В. Б. Авер'янов, Е. І. Ашикова, О. М. Бандурка, Д. С. Бреус, О. П. Гетманець, А. П. Гетьман, І. А. Городецька, Л. О. Ємець, Т. О. Коломоєць, Ю. О. Легеца, А. Ф. Мельник, О. Ю. Минюк, А. М. Мірошніченко, М. Сірант, В. Л. Оргинський, М. І. Хилько, Л. Є. Хижня, Ю. С. Шемшученко. Зокрема В. Б. Авер'янов вивчав питання оптимізації діяльності органів публічної влади, праці І. А. Городецької та Ю. А. Легеци присвячено адміністративно-правовому регулюванню раціонального використання та відтворення природних ресурсів, Л. О. Ємець приділяє значну увагу важливості застосування імперативних методів управління у сфері забезпечення екологічної безпеки, М. Сірант розробила критерії оцінки ефективності функціонування механізму регулювання екологічної безпеки, А. М. Мірошніченко, Л. Є. Хижня та Ю. С. Шемшученко зробили вагомий внесок у дослідження питання адміністративної відповідальності за порушення норм екологічної безпеки та сформулювали пропозиції вдосконалення чинного законодавства. Однак на сьогоднішній день залишаються невирішеними проблеми досягнення максимальної відповідності між діючими формами та методами адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки та потребами (інтересами) людини, суспільства і держави. Також необхідним є проведення безперервної оцінки ефективності засобів адміністративно-правового забезпечення екологічної безпеки та регламентація цієї процедури на законодавчому рівні.

Мета статті. Дослідити особливості та ефективність діючого адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки в Україні.

Виклад основного матеріалу. Стаття 16 Конституції України регламентує, що забезпечення екологічної безпеки та підтримання екологічної збалансованості це обов'язок держави [1]. Відповідно до статті 50 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» екологічна безпека – це стан довкілля, при якому гарантується попередження погіршення екологічної обстановки та запобігання появі небезпеки, яка може бути загрозою для здоров'я людей. Забезпечення екологічної безпеки гарантується проведенням широкомасштабних державних заходів шляхом застосування усього арсеналу форм і методів адміністративного регулювання [2].

Основу адміністративно-правового регулювання слід розглядати з двох ракурсів. Перший пояснює адміністративно-правове регулювання як комплекс правових методів, способів, прийомів впливу на суспільні відносини. Другий визначає його як особливу діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування щодо нормативно-правового закріплення та використання правових методів, способів, прийомів з метою налаштування, налагодження окремої сфери суспільних відносин, окреслення правоздатності, дієздатності та деліктоздатності суб'єктів цих суспільних відносин. Екологічна безпека як об'єкт адміністративно-правового регулювання, це сукупність суспільних відносин щодо ідентифікації, попередження та подолання реальних або потенційних загроз довкіллю, раціональне використання природних ресурсів, охорона, відтворення та захист навколишнього середовища, забезпечення захисту екологічних прав людини і громадянина, життєво важливих інтересів суспільства та держави, запобігання умов погіршення стану навколишнього середовища та виникнення небезпеки для життя і здоров'я людини [3]. І. А. Городецька зазначає, що для суспільних відносин у сфері екологічної безпеки характерними ознаками є пріоритетність публічного інтересу над приватним, тому для

ефективного правового регулювання даних суспільних відносин є необхідність застосування імперативних методів та юридичних прийомів державно-владного впливу [4, с. 46].

Головні цілі адміністративно-правового упорядкування екологічної безпеки це: організація основи для розвитку та покращення рівня екологічної безпеки, вдосконалюючи чинне законодавство; забезпечення збалансованої діяльності суб'єктів адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки; створення дієвих механізмів попередження впливу негативної антропогенної діяльності на довкілля, життя та здоров'я людей; подолання взаємозалежності між досягненням високих економічних результатів та екологічної безпеки; оцінка діяльності суб'єктів господарської діяльності на предмет екологічної безпечності; попередження виникнення техногенних та природних надзвичайних ситуацій.

Екологічну безпеку держава регулює шляхом застосування економічних, організаційних та правових засобів. Інструменти суто адміністративно-правового регулювання це комплекс відповідних форм та методів. У загальному значенні методи – це способи та прийоми впливу, які застосовуються для досягнення певної мети, а форми виражені у діяльності суб'єктів владних повноважень. Адміністративно-правові методи на практиці реалізуються за допомогою адміністративно-правових форм.

Адміністративно-правові методи забезпечення екологічної безпеки можливо умовно розділити на суто адміністративні (шляхом впливу суб'єктів владних повноважень на об'єкти регулювання – видача або анулювання свідоцтв, дозволів, рішень, ліцензій, лімітів на спеціальне використання природних ресурсів, здійснення реєстраційних дій, встановлення допустимих нормативів шкідливого впливу, застосування заходів адміністративної відповідальності) та економічні (фінансове заохочення суб'єктів господарської діяльності, які проводять регулярну модернізацію виробництва спрямовану на збільшення екологізації, зниження ставки екологічного податку або встановлення у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку)). Також необхідно виокремити методи переконання та примусу. Переконання це превентивний та випереджаючий метод, суть якого використання суб'єктами владних повноважень засобів навчання, просвіти, виховання, пояснення, агітації, реклами з метою створення необхідної поведінки. Запобігання правопорушенням є найбільш раціональним шляхом. Але якщо такий метод виявляється недовідним, здійснюються порушення встановлених норм поведінки, то використовуються примус. Метод примусу – це владний вплив суб'єкта управління на осіб з метою спонукати, примусити їх виконувати норми права, які регламентовані законодавством.

Важливим засобом адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки є виконання контрольно-наглядових дій. Компетентні органи влади та їх посадові особи здійснюють моніторинг, аудит, нагляд та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання на предмет наявності дозволів, ліцензій, свідоцтв на використання природних ресурсів, дотримання норм та лімітів, поведінки з відходами і небезпечними хімічними речовинами та інше. Поряд з дозвільними та контрольно-наглядовими методами, велике практичне значення мають адміністративно-юрисдикційні методи, які у свою чергу диференціюються на три види: адміністративно-попереджувальні (огляд та перевірка документів), методи адміністративного припинення (конфіскація речей та документів, адміністративне затримання) та адміністративної відповідальності (попередження, штраф, адміністративний арешт).

Адміністративно-попереджувальні заходи розділяються на попередню профілактику та профілактику припинення. Перша повинна мати пріоритетне значення, так запобігача появі екологічної небезпеки взагалі і виражається у здійсненні превентивних заходів [5].

Застосування методів адміністративного припинення забезпечує екологічну безпеку шляхом владного припинення екологічних правопорушень, які здійснюються фізичними та юридичними особами з метою не допустити настання шкідливих наслідків. Враховуючи зазначене, суб'єкт владних повноважень повинен діяти швидко та вчасно (вилучення зброї, знарядь полонування, транспортних засобів, в тому числі плавучих, неправомірно набутих об'єктів тваринного світу, знарядь вилову) для зупинення протиправних діянь і недопущення здійснення нових [5].

Третій вид адміністративно-юрисдикційного методу управління – це застосування адміністративної відповідальності. Л. Є. Хижня пропонує визначити адміністративну відповідальність у сфері забезпечення екологічної безпеки як комплекс адміністративних процедур, які застосовує суб'єкт владних повноважень до фізичної чи юридичної особи, яка здійснила екологічне правопорушення шляхом застосування адміністративних санкцій.

Головні ознаки адміністративної відповідальності у забезпеченні екологічної безпеки це: спеціальний характер адміністративних стягнень (наприклад, вилучення незаконно набутих надр), відсутність субординації між порушником та органом, який має право на застосування заходів адміністративної відповідальності, особливість сфери правого регулювання детермінує застосування не тільки норм адміністративного права, а й норм містобудівного, земельного, водного, лісового, екологічного законодавства. Л. Є. Хижня акцентує увагу на тому, що норми адміністративного права, що формують методіку застосування адміністративної відповідальності за вчинення екологічних правопорушень мають здебільшого «бланкетний» характер, таким чином, суб'єкти адміністративно-деліктного провадження змушені застосовувати велику кількість підзаконних нормативно-правових актів, серед яких часто зустрічається низький рівень юридичної визначеності та дублювання повноважень. Щодо окремих аспектів застосування адміністративної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки, то ряд вчених аргументовано наполягають на законодавчому закріпленні пролонгації заборони у майбутньому на отримання спеціального дозволу на експлуатацію природних ресурсів для юридичних осіб, а щодо фізичних осіб позбавлення права заняття відповідними видами діяльності [6, с. 6]. Даний вид додаткового адміністративного стягнення протягом конкретно визначеного часу однозначно підвищить ефективність запобігання таким екологічним правопорушенням.

Досліджуючи важливість та необхідність публічного управління у сфері охорони природного навколишнього середовища Д. С. Бреус та В. В. Сікорський пропонують на конституційному рівні закріпити такі обов'язки держави: економічне, раціональне природокористування, охорона довкілля та забезпечення екологічної безпеки. На думку вчених, вдалим є включення до статті 13 Конституції України таких обов'язків держави як запобігання та ведення боротьби із забрудненням, його наслідками та негативними формами ерозії, формувати екологічно збалансовані території, організувати та розвивати заповідники, природні парки з метою збереження та охорони довкілля, підвищувати спроможність навколишнього природного середовища до самоочищення та самовідновлення через широкі повноваження державних органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадськості [7]. Важко погодитись з цією позицією так як вищенаведені запропоновані для конституційного закріплення обов'язки держави це і є комплекс дій, який представляє собою забезпечення екологічної безпеки та рівноваги, а статтею 16 Конституції України вже регламентовано обов'язок держави щодо даної сфери суспільного буття.

Л. О. Ємець вважає вкрай необхідним закріпити на законодавчому рівні принципи адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки. Вчений класифікує такі

принципи на загальні (принципи публічного управління), галузеві (адміністративно-правове регулювання у галузі екології загалом та в охороні навколишнього середовища зокрема), спеціальні (наприклад, адміністрування у сфері надрокористування) [8]. Важко не погодитись, адже принципи, як керівні ідеї та начала, створюють конкретний вектор діяльності, таким чином, формується ефективний інструментарій регулювання суспільних відносин у галузі забезпечення адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки і досягнення поставленої мети. Такі принципи, будучи закріплені у нормативно-правових актах, стають нормами права та законодавчою основою для аналізу та оцінки відповідності результатів діяльності засадам-критеріям, які закріплені у законодавстві, а порушення таких норм-принципів призводить до необхідності застосувати заходи державного примусу до правопорушників з метою поновити порушений стан.

Сьогодні в Україні існують певні загрози екологічній безпеці. Одна з домінуючих проблем – якість повітря. Дві третини населення України проживають у місцевості, в якій стан атмосферного повітря не відповідає гігієнічним нормам. Критичним є стан підземних вод через антропогенне забруднення (особливо збільшення медичних відходів та мікропластику у воді). 57% території держави уражені вітровою та водною ерозією, а 12% території підтоплені. Орієнтовно 20% земель є забрудненими, щороку відбувається близько 23 тисячі зсувів. 60% узбережжя Чорного та Азовського морів руйнуються через постійну абразію. Екологічно обґрунтованим показником лісистості відповідно до європейських стандартів є 20%. Сьогодні нашої державі для досягнення такого рівня необхідно створити більше двох мільйонів гектарів нових лісів, так як показник лісистості в Україні наразі – 15,9%. Серйозні загрози екологічній та економічній безпеці наявні у сфері надрокористування, зокрема інтенсивний видобуток надр, застарілість 70% оснащення, суттєва зміна геологічного середовища детермінують велику ймовірність виникнення катастроф техногенного та природного характеру. Невідповідність статистичної звітності щодо відходів фактичним об'ємам. Низький відсоток переробки відходів, їх утилізації і високий рівень захоронення відходів на полігонах, які вже перевантажені та не відповідають санітарним нормам [9]. Протягом січня 2022 року понад 2600 протоколів про адміністративне правопорушення складено на правопорушників екологічного законодавства. Державна екологічна інспекція України звертає увагу, що у січні 2022 року здійснено правопорушення, які завдали збитків на понад 455 млн гривень. Вищенаведене лише частина наявних в Україні екологічних проблем, але дає підстави стверджувати, що обрані адміністративно-правові методи та форми забезпечення екологічної безпеки є недостатньо ефективними та потребують переосмислення.

Питання ефективності є центральним для будь-якого соціального інституту, в тому числі і для механізму адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки. Аналіз доктрини дає підстави стверджувати, що серед вчених популярною є думка, що ефективність норм права визначається такими критеріями: досягнення поставленої мети (функціонально-цільовий критерій), який виражається у пропорційності між цілями норми та досягнутим результатом; аксіологічний (норма права відповідає суспільним цінностям); соціальний (здатність знижувати деструктивну, шкідливу та негативну поведінку); економічний (створення економічного росту); психологічний (здатність норми підвищувати правосвідомість, бажання добровільно виконувати та застосовувати норму). Дані критерії також є певним вектором, орієнтиром у правотворчій діяльності.

Ефективність норм в адміністративному праві можна визначити як співвідношення форми поведінки, яка закріплена у диспозиції, цілям, які ставляться під час регу-

лювання конкретних суспільних відносин. Також варто зазначити, що цілі повинні корелюватись з суспільними потребами та інтересами.

Ефективність лише правотворчого аспекту є недостатньою, важливу роль відіграє ефективність аспекту правозастосування, яка виражається у результативності застосування норм права, ефективній організації та діяльності публічної адміністрації без дублювання повноважень, оперативність та вчасність доведення прийнятих рішень до адресатів, дієвість освітнього та виховного впливу на керовані суб'єкти.

М. Сірант виокремлює такі ознаки ефективності адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки: зниження рівня кількості правопорушень, відсутність оскарження нормативно-правових актів у даній галузі, високий рівень реалізації законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, реальний (не декларативний) захист публічних інтересів, правильне розуміння та застосування правових норм суб'єктами забезпечення екологічної рівноваги та безпеки [10].

Дуже важливим є конкретно визначені (формально закріплені у законодавстві) цілі у сфері забезпечення екологічної безпеки, що створить правову базу такої діяльності та напрями розвитку держави у довгостроковій перспективі.

Оцінка ефективності правозастосування може здійснюватись на основі критеріїв, які закріплено у постанові Кабінету міністрів України від 18 травня 2011 року № 522 «Про затвердження Методики проведення оцінки ефективності здійснення органами виконавчої влади контролю за виконанням завдань, визначених законами України, актами Президента України, постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України». Однак отримати позитивний ефект від здійснення оцінки ефективності правозастосування можливо лише за умови ефективного правотворчого процесу. Тому застосування лише вищезазначеної постанови буде недостатнім для аналізу ефективності регулювання екологічної безпеки.

Дискусійним є питання ефективності адміністративної відповідальності у процесі забезпечення екологічної безпеки. Загалом правова ефективність адміністративно-правових норм у даній сфері виражається у результативності реалізації та захисту публічних інтересів. Важливим є відповідність між вчиненням правопорушенням та адміністративним стягненням, яке буде застосовано до правопорушника. Аналіз системи суб'єктів адміністративно-деліктного провадження щодо охорони навколишнього природного середовища показує, що вона занадто розгалужена і велика кількість, починаючи з 2019 року знаходяться у статусі перетворення, що зумовлює дуже низький рівень ефективності їх діяльності. У зв'язку з чим актуальним є оптимізація існуючого громадського контролю, який спроможний доповнювати діяльність суб'єктів владних повноважень у сфері охорони довкілля. Суб'єкти

громадського контролю це громадські об'єднання, недержавні утворення та окремі громадяни України.

Варто звернути увагу, що значний відсоток постанов про застосування штрафів як видів адміністративних стягнень за вчинення правопорушень у сфері охорони навколишнього природного середовища оскаржуються у судовому порядку. В наявності значний об'єм адміністративних справ, у яких результат судового розгляду – рішення щодо повернення матеріалів про адміністративне правопорушення на доопрацювання. Вищезазначене вказує на недостатній рівень професіоналізму та правової культури суб'єктів владних повноважень у сфері охорони довкілля і як наслідок маємо низький рівень результативності застосування інструментів адміністративної відповідальності.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави стверджувати про таке:

1. В Україні наявні ознаки екологічної кризи, що актуалізує питання регулювання екологічної безпеки.

2. Екологічна безпека є публічним інтересом та потребою, тому забезпечується адміністративно-правовим регулюванням. Інструменти адміністративно-правового регулювання це сукупність певних форм та методів. Найбільше практичне значення мають адміністративно-юрисдикційні методи, які поділяються на три види: адміністративно-попереджувальні, методи адміністративного припинення та адміністративної відповідальності. Адміністративно-попереджувальні (превенційні) методи вважаємо пріоритетними. Такі методи направлені на запобігання здійсненню правопорушень і забезпечують стабільну екологічну рівновагу. Щодо застосування адміністративної відповідальності у сфері забезпечення екологічної безпеки пропонується: пролонгація заборони у майбутньому щодо отримання спеціального дозволу на експлуатацію природних ресурсів для юридичних осіб, а щодо фізичних осіб позбавлення права заняття відповідними видами діяльності; посилення громадського контролю; оптимізація, підвищення професіоналізму, компетентності та правової культури посадових осіб публічного управління у сфері охорони навколишнього середовища.

3. Наявні проблеми дають підстави стверджувати, що необхідно здійснювати безперервну оцінку ефективності діючого адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки. Розглянувши ряд наукових позицій, вважаємо, що критеріями ефективності адміністративно-правового регулювання екологічної безпеки є: реальне досягнення цілей і задач, які поставлено в програмних екологічних документах, стабільна екологічна рівновага, практична реалізація публічних інтересів в екологічній сфері (безпечне довкілля), зменшення екологічних правопорушень, пропорційність між вчиненням правопорушенням та адміністративним стягненням, відсутність оскарження нормативно-правових актів в екологічній сфері, високий рівень компетентності, професіоналізму та правової культури суб'єктів владних повноважень у галузі охорони довкілля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.02.2022).
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 10.02.2022).
3. Кошиков Д. О. Сутність адміністративно-правового регулювання економічної безпеки держави. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 264-268.
4. Городецька І. А. Адміністративно-правове регулювання охорони, використання і відтворення тваринного світу України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 445 с.
5. Сірант М. Інструментальна основа механізму адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки. *Публічне право*. 2020. № 3 (39). С. 113-119.
6. Хижня Л. Є. Адміністративна відповідальність за вчинення правопорушень у сфері захисту довкілля в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 263 с.
7. Бреус Д. С., Сікорський В. В. Сучасний стан державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища. *Таврійський науковий вісник*. 2019. № 109. С. 196-201.

8. Ємець Л. О. Адміністративно-правові засади управління у сфері забезпечення екологічної безпеки держави: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2019. 42 с.
9. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> (дата звернення: 10.02.2022).
10. Сірант М. Поняття ефективності механізму адміністративно-правового регулювання забезпечення екологічної безпеки. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 4 (32). С. 160-165.